

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 271

гр. Габрово, 11.05.2022 г.

ОКРЪЖЕН СЪД – ГАБРОВО, СЪСТАВ II, в закрито заседание на
единадесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Полина Пенкова

Членове: Кремена Големанова
Славена Койчева

като разгледа докладваното от Полина Пенкова Въззивно частно гражданско
дело № 20224200500165 по описа за 2022 година

Производството е по чл.121 ГПК.

Образувано е по частна жалба на адв.А.Г., адв.М.М., адв.Ц.М., адв.М.К. и
адв.В.М., подадена чрез адв.М., с приложено към жалбата пълномощно, срещу постановеното
определение №266/31.12.2021г. по ч.гр.д.№394/2021г. по описа на РС-Д..

В жалбата се излагат доводи за незаконосъобразност и необоснованост на обжалваното
определение. Изложени са съображения, че следва да се вземе предвид, че се касае за лице,
претърпяло насилие в условията на институционална грижа. За периода 2017-2018 г. В.А.,
която е лице с увреждания, настанена в резидентна услуга (Център за настаняване от семеен
тип - ЦНСТ) е претърпяла насилие. По-късно е била преместена в Дом за пълнолетни лица с
психични разстройства (ДПЛПР) с. Р., където и е бил назначен нов настойник. За настойник
е била назначена г-жа Г.М., която е едновременно с това и директор на институцията, в
която е настанена В.А., която като лице с увреждания се ползва от защитата на Конвенцията
на ООН за правата на хората с увреждания, ратифицирана от България през 2012 г.
Съгласно чл. 19 от Конвенцията, В., както и всеки човек с увреждане има право да живее в
общността. Тя има право да бъде свободна в изборите с рехабилитация и обезщетение, в
случай на нарушаване на каквото и да е нейно право. Също така, в случая са приложими и
следва да се имат предвид редица норми на Европейската конвенция за правата на човека и
основните свободи (ЕКПЧОС). Държавата, чрез своите органи дължи превенция и защита от
нечовешко и унижително отнасяне, както и разследване и компенсиране на вредите, в
случай, че не е постигната превенцията. В.А. е претърпяла насилие, което с оглед на
увреждането и уязвимостта ѝ, както и с оглед на специфичните особености на случая,
следва да се разглеждат като нечовешко и унижително отношение. Касае се за нарушаване на
чл. 3 ЕКПЧОС. Да не се стигне до разследване и компенсиране на вредите е нарушение на
процесуалния аспект на чл. 3 ЕКПЧОС. Отделно от това могат да се коментират нарушения
на чл. 6 и чл. 13 ЕКПЧОС, чл. 5 ЕКПЧОС, самостоятелно и във връзка с чл. 14 ЕКПЧОС.
Следва да се има предвид чл. 3 ЕКПЧОС, тъй като този текст предполага повишена
сензитивност на органите на държавната власт към правата на пострадалите, като в случая
това в пълна сила се отнася за В.А.. Неприемлив е какъвто и да е бюрократичен подход, при
разглеждане на случай на нарушаване на чл. 3 ЕКПЧОС, а именно подход, ограничен само в
рамките на процедурни норми, без да се вземат предвид разпоредбите на ЕКПЧОС, които
уреждат фундаментални човешки права, и които разпоредби имат превес над нормите на

националното право. Прилагането на цитираните конвенции е задължително за всеки орган на държавна и общинска власт. Принципно не би следвало изобщо да се разисква въпросът има ли или не право В.А. на достъп до правата си, тъй като те априори следва да се зачитат. Ако това е така изобщо въпросът за достъпът до срещи с нея и въпросът за достъпа ѝ до правосъдие не би следвало да бъде повдиган. В годините след като същата е претърпяла насилие обаче, нито един орган не е проявил зачитане на правото ѝ на достъп до правосъдие и достъп до рехабилитация, обезщетение и др. Дори в настоящето производство, въпреки направеното изрично искане, тя не е била конституирана като самостоятелен субект. Системното отричане на правата ѝ говори за сериозен систематичен проблем в областта на правоприлагането на законодателството, практиките и политиките по отношение на хората с увреждания, жертва на което е и В.А..

Също се излагат доводи по отношение конфликта на интереси, който предполага разглеждане на делото едновременно от граждански и административен съд. Сочи се, че настойник на В.А. е г-жа М., която е и директор на институцията, където В. е настанена. В същото време, Община гр. Д. (чрез Кмета си) се явява едновременно Орган по настойничеството и попечителството и доставчик на социалната услуга. Това правилно е констатирано от Районния съд. Това двойно качество на г-жа М. и на Община Д., без съмнение поражда сериозен конфликт на интереси, като в същото време създава предпоставки за формален отказ от поемане на отговорност за това, че В.А. е лишена от достъпа си до права и възможност за реализиране на законните си интереси. В депозираната жалба, по повод на която се е произнесъл районния съд с обжалваното определение, са наведени доводи за липса на яснота като какъв акт следва да се третира мълчаливият отказ на Кмета. В условията на описания конфликт на интереси не може да бъде разграничено в какво свое качество действа г-жа М. и в какво - Кмета на Община Д., още повече без изразено ясно и недвусмислено становище в тази връзка от тяхна страна. Но дори и да е имало такова, то не би решило проблема с наличието на конфликт на интереси. В този конфликт на интереси правата на В.А. не съществуват. Тя не е разглеждана като човек със собствени права и интереси, а като част от институцията, като част от безлична група „потребители“, които практически обслужват интереса на институцията. Намесата на външни за институцията лица е наложителна, а съдилищата следва да положат всички възможни усилия, за да постигнат разрешаване на конфликта на интереси и постигане на защита на индивидуалните права и интереси на В.А..

Като нарушения на закона, допуснати в обжалваното определение, се сочи, че прекратяването на делото пред първоинстанционния съд и изпращането на административен съд, не е съобразено с интересите на В.А. и не адресират поставените за разглеждане въпроси. Съдът не се е позовал на никакви конкретни данни от делото, които го навеждат на извода, че се касае именно за отказ на Кмета на Общината в качеството му на доставчик на социалната услуга, който отказ би следвало да се разгледа, според съда, като административен акт. Напротив, по делото няма данни в какво качество се е произнесъл органа и не може да има, поради описаното по-горе сливане на двете качества в едно. Това разграничение, което съдът се е опитал да направи, е недопустимо, защото не води до разрешаване на спора, а създава предпоставки за последващо нарушаване на правата на В.А.. То създава риска делото да бъде разгледано от административен съд, пред който ответникът да посочи, че е действал като орган по настойничеството и попечителството, а ако не доведе до прекратяване на делото изцяло, би върнало цялото производство в неговото начало. И в двата случая ще е налице нарушаване на чл. 6 от ЕКПЧОС - било поради забавяне на съдебното производство, било поради отказ от правосъдие. Предявяването на иск по чл. 49 във вр. с 45 ЗЗД е свързано с определен давностен срок, който, ако бъде пропуснат, може да повлече невъзможност за В.А. да реализира правата си. Това също би било нарушение на чл. 6 ЕКПЧОС, но също така ще съставлява и нарушение на процесуалния аспект на чл. 3 ЕКПЧОС. След като е констатирал наличието на описаното

сливане на качествата на настойник и директор на институцията, на орган по настойничеството и попечителството и доставчик на социалната услуга, районният съд е следвало да раздели производството и да изпрати копие от жалбата и всички документи по преписката до административен съд, но без да прекратява производството пред себе си, като разгледа обжалвания мълчалив отказ в този му аспект, който подлежи на разглеждане от граждански съд. Прекратявайки производството, при конкретните обстоятелства, съдът де факто взема отношение и по съществува на спора, без да са налице (и без да е възможно да са налице) каквито и да е доказателства за това в какво свое качество е действал или по-скоро в случая бездействал, Кметът на Община Д..

Претендира се за отмяна на обжалваното определение и връщане на делото на първоинстанционния съд ,с указания относно по-нататъшното разглеждане на делото, както и с указания относно направеното в частната жалба искане за разделяне на производството, като същото бъде изпратено на Административен съд гр. Габрово, като в същото време бъдат продължени съдопроизводствените действия пред Районен съд гр. Д..

Частната жалба е подадена в законния срок, срещу подлежащ на обжалване акт и е процесуално допустима.

С обжалваното определение първоинстанционният съд е прекратил производството по ч.гр.д. № 394 /2021 г. по описа на Дряновски районен съд, като неподсъдно на този съд. и е изпратил делото по подсъдност на Административен съд – гр. Габрово. Съдът е приел, че мълчаливият отказ на кмета да осигури достъп до настанената в Дом за пълнолетни лица с психични разстройства, с. Р., общ. Д., В. В. А., не представлява действие на органа по настойничеството и по попечителството по смисъла на чл. 161 от СК. В случая съгласно чл. 154 от СК кметът на общината е орган по настойничеството и по попечителството, като същият, съгласно чл. 25 и чл. 29 от ЗСУ е и доставчик на социални услуги, каквато е и настаняването в Дом за пълнолетни лица с психични разстройства, с. Р., общ. Д.. В случая се твърди, че е налице мълчалив отказ на кмета на Община Д. да осигури достъп до В. В. А., но не защото същата е поставена под пълно запрещение, а защото е настанена в Дом за пълнолетни лица с психични разстройства, с. Р., общ. Д., т. е. не се касае за мълчалив отказ на органа по настойничеството и по попечителството по смисъла на чл. 161 от СК, а за мълчалив отказ/бездействие на органа на местно ниво, като доставчик на социални услуги, да разреши достъп и срещи с настанената в Дом за пълнолетни лица с психични разстройства, с. Р., общ. Д., В. В. А., който мълчалив отказ съгласно чл. 128, ал. 1, т. 1 от АПК подлежи на оспорване пред Административен съд гр. Габрово, като ДРС не е компетентен да се произнесе по депозираната жалба.

От данните по делото се установява, че пред РС – Д. е била подадена жалба от адв. А.Г. от ПАК, адв. М.М. от САК, адв. М.К. от САК, адв. Ц.М. от ЛАК и адв. В.М. от САК против кмета на Община Д., в качеството му на орган по настойничеството и по попечителството на В. В. А., по която е образувано ч.р.д. №394/2021г. Съгласно заявеното в жалбата ,с нея на основание чл.161 СК се обжалват действия на органа по настойничеството и попечителството на В. В. А. ,състоящи се в мълчалив отказ по повод молба на жалбоподателите за възстановяване на прекъснат контакт и достъп до В.. Мълчаливият отказ на кмета на Община Д. ,като изхождащ от органа по настойничество и попечителство, ,се обосновава с това, че заявените в молбата до кмета искания са касаели положението на лице, поставено под запрещение и упражняването на негови лични права. С това в жалбата е мотивирано предявяването ѝ по реда на чл.161 СК пред районния съд .Заявено е при евентуалност и твърдение , че обжалваният отказ може да се възприеме и като административен акт, доколкото кметът се явява и доставчик на резидентната услуга ДВПР, в който случай се прави искане да се изпрати делото на компетентния административен съд, ако се приеме, че се обжалва административен акт.

В уточняващата молба жалбоподателите са обосנוвали правния интерес от инициране

на съдебно производство в качеството си на адвокати, обединени в мрежа за защита на правата на деца и възрастни с ментални затруднения. Молбата, адресирана до кмета на Община Д. в качеството му на орган по настойничеството и попечителството, до директора на КСУВХ и управителя на ДВПР, с.Р., са подали в качеството си на адвокати-правозащитници, за да поискат подновяване на контакта с В.А., който вече им бил осигурено, но прекъснат в следствие по неизвестни за тях причини. Подадената молба е част от продължаващи действия в търсене на правна закрила и помощ на Висилка, както и за другите деца и младежи, пострадали от насилие през януари 2018г. Търсените срещи с В.А. намират правното си основание в ЗПХУ, ЗХУ и др. по отношение на нейната защита и са в нейн интерес, както и реализиране на правата на молителите като адвокати, гарантирани от Конституцията и ЗА. С това се обосновава интересът от водене на производството за достъп до В.А.. С обжалвания мълчалив отказ на органа по настойничество са нарушени нейни права.

Твърденията, изложени в жалбата до РС-Д., по която е образувано ч.гр.д.№394/2021г. по описа на съда и начинът, по който е индивидуализиран предметът на обжалване - като подадена срещу мълчалив отказ на кмета на Община Д. по заявено от жалбоподателите писмено искане за подновяване на срещите с В. В. А., настанена в ДВПР, с.Р., не обосновават наличието на правен спор, който следва да бъде разгледан от административен съд по реда на АПК.

В обстоятелствената част на жалбата, депозираната пред РС-Д., са наведени доводи, че молбата, по която няма произнасяне, е била отправена до кмета на Община Д. в качеството му на орган по настойничеството и попечителството на В. В. А., като съгласно заявления петитум на жалбата, се обжалват действия на органа по настойничеството и попечителството в лицето на кмета на община Д., изразяващи се в отказ да осигури достъп до настанената в ДВПР В. В. А. и съдействие за предявяване на правата ѝ пред съд. Така очертаният предмет на спора не се основава на произтичащи регулирани от закона властнически правомощия, обосноваващи приложимостта на чл.21 АПК.

Направеното при евентуалност искане в жалбата обжалваният акт, ако бъде приет за административен, „доколкото кметът се явява и доставчик на резидентната услуга ДВПР“, делото да се изпрати на съответния административен съд, не съдържа конкретно наведени доводи и обстоятелства, на които се основава.

Въззивният съд счита, че неправилно първоинстанционният съд е приел, че е обжалван мълчалив отказ за издаване на административен акт от компетентността на кмета на община Д. в качеството на доставчик на социални услуги съгласно чл.25 и чл.29 от ЗСУ, каквото е и настаняването в ДПЛПР, с.Р., и съгласно чл.128, ал.1, т.1 АПК подлежи на оспорване пред ГАК..

В чл.25 от ЗУС са регламентирани правомощията на органите на местното самоуправление, в частност с разпоредбата на ал.2 на чл.25 от ЗСУ са регламентирани правомощията на кмета, а в чл.29 от ЗСУ е посочена Общината като доставчик на социални услуги. Съгласно чл.75 от ЗСУ Общината е оправомощена да извършва насочване за ползване на социални услуги на всички лица, с изключение на тези по чл.74, ал.1. За лицата по чл.74, ал.1, т.1 ЗСУ – лица, поставени под запрещение, компетентността е предоставена на ДСП. В чл.85 от ЗСУ е предвидено социалните услуги да се предоставят след сключване на договор между лицето и доставчика на социалната услуга, което предполага отношения на равнопоставеност.

Заявеното в жалбата оспорването на мълчалив отказ - произнасянето по направеното писмено искане до кмета на общината за подновяване на срещите на жалбоподателите с В.А., настанена в ДВПР, не се основава на конкретна хипотеза на правна норма, овластяваща кмета на общината като административен орган да постанови

такъв акт като доставчик на резидентната услуга ДВПР., в изпълнение на властнически правомощия Такова овластяване не може да се изведе и от правната регламентация в Закона за социалните услуги , на който се е позовал първоинстанционният съд , което да обоснове подсъдност на спора на административния съд.

Предвид изложеното, обжалваното определение ,с което е прекратено производството пред РС-Д. и жалбата е изпратена по подсъдност на ГАС,следва да бъде отменено, а делото върнато на първоинстанционния съд за продължаване на съдопроизводствените действия.

На основание изложеното,въззивният съд

ОПРЕДЕЛИ:

ОТМЕНЯ определение №266 от 31.12.2021г. по ч.гр.д.№394/2021г. на РС-Д..

ВРЪЩА делото на РС-Д. за продължаване на съдопроизводствените действия.

Определението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____